

ASIA Rakennussuojeluasiana koskeva valitus.

VALITUKSENALAINEN PÄÄTÖS

Länsi-Suomen ympäristökeskus on päätöksellään 9.10.2008 Dnro LSU-2004-L-907 ja LSU-2004-L-1198 hylännyt Nurkkakivi ry:n ja Etelä-Pohjanmaan kotiseutu- ja museoyhdistys ry:n esitykset Lapuan kaupungissa, Koulukatu 6, tilalla Kansakoulutontti RN:o 6:21 sijaitsevan ns. Puukoulun suojelemisesta rakennussuojelulain nojalla.

SUOJELUESITYKSET

Nurkkakivi ry 2.7.2004 ja Etelä-Pohjanmaan kotiseutu- ja museoyhdistys ry 21.9.2004 ovat Länsi-Suomen ympäristökeskukseen saapuneissa hakemuksissaan esittäneet Lapuan kaupungissa, Koulukatu 6, tilalla Kansakoulutontti RN:o 6:21 sijaitsevan ns. Puukoulun asettamista toimenpidekieltoon ja suojelemista rakennussuojelulailla.

Lapuan vanha opettaja-asuntola eli Puukouluna tunnettu kiinteistö sijaitsee Lapuan kaupungin keskustassa Keskuskoulun pihalla. Rakennuspiirustukset on laatinut Viljo Mäkelä ja koulu on valmistunut 1920-luvun jälkipuoliskolla. Lapuan kaupunginhallitus on tehnyt 28.6.2004 purkupäätöksen ja hakenut rakennukselle purkamislupaa.

Rakennuksella on huomattavaa rakennushistoriallista, kulttuurihistoriallista ja kaupunkikuvallista merkitystä ja koska kohde on maakunnan sivistyshistoriankin kannalta merkittävä, täynnä toimintaa oleva kohde, josta ei ole tehty minkäänlaisia kuntoselvityksiä, on kohteen asettaminen toimenpidekieltoon sekä suojeleminen rakennussuojelulain keinoin perusteltua.

TOIMENPIDEKIELTO

Ympäristökeskus määräsi 13.10.2004 Puukoulun toimenpidekieltoon. Lapuan kaupunginhallitus valitti päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka 13.9.2005 pyysi toimenpidekieltoa koskevan päätöksen.

LAUSUNNOT YMPÄRISTÖKESKUKSELLE

Lapuan kaupunginhallitus on lausunnossaan 10.12.2004 todennut, että se ei hyväksy rakennuksen suojelemista rakennussuojelulain nojalla. Kaupungin käsityksen mukaan kyseessä ei ole sellainen rakennus, joka voisi olla rakennussuojelulaissa tarkoitettu suojelukohde. Rakennussuojelulain 3§:ssä mainittuja edellytyksiä rakennuksen suojelemiselle ei ole.

Alueelle on vahvistettu 12.6.2000 asemakaavan muutos, jonka yhteydessä rakennuksen suojelutarve on selvitetty. Rakennuksen suojelua ei tuolloin esitetty. Rakennusoikeus ja rakennusalan muoto sekä sitä ympäröivä istutettava alueen osa on kaavoitettu nykytilanteen mukaan siten, että asemakaavaratkaisu tukee Puukoulun paikan pysymistä. Asemakaavan valmistelun yhteydessä asiasta on pyydetty lausunto Länsi-Suomen ympäristökeskukselta, mutta se ei antanut lausuntoa.

Museovirasto on lausunnossaan 4.1.2005 todennut, että Lapuan kirkonkylän kansakoulu (nyk. Lapuan Keskuskoulu) valmistui vuonna 1921. Rakennus oli valmistues-

saan kunnan keskeisin ja suurin koulu. Sen pihaan rakennettiin 1920-luvun lopulla Puukoulun nimellä tunnettu, opettaja-asuntolaksi suunniteltu rakennus. Rakennuspiirustukset on laatinut rakennusmestari Viljo Mäkelä vuonna 1925. Puukoulu suunniteltiin Kirkonkylän kansakoulun opettajien asuintaloksi. Rakennus toimi asuinkäytössä 1960-luvun lopulle saakka. Entinen asuntola on aikansa tyyppillistä koulurakentamista. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä. Ainoastaan kuistien yläpuolella olevat parvekkeet on purettu vuoden 1999 jälkeen ja sisäänkäynnin yhteyteen on rakennettu uusi ulko-ovi sekä invalidiliuska. Rakennus on verrattain hyväkuntoinen, vain pihanpuoleiset kuistit ovat hieman painuneet. Rakennuksen sisätilat on korjattu muutama vuosi sitten ja ne ovat tyydyttävässä kunnossa. Puukoulu on nykyisellään mm. neuvolan ja kouluterveydenhoidon käytössä sekä kotitalousopetuksen tiloina. Toiminnot on suunniteltu siirrettäväksi mm. Keskuskoulun ja osiltaan Jokilaakson tiloihin.

Voimassa olevassa asemakaavassa, vuodelta 2000, Lapuan Keskuskoulun kortteli on merkitty opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi. Rakennukselle ei ole kaavassa suojelumerkintää, mutta sen rakennusala ja -oikeus on osoitettu nykytilannetta vastaaviksi.

Entinen opettajien asuntola muodostaa merkittävän kerrostuman Lapuan Keskuskoulun ympäristössä ja on osa paikallista sivistyshistoriaa. Rakennus on edustava esimerkki aikansa koulurakentamista. Museovirasto katsoo, että Puukoulu tulee säilyttää. Rakennuksella on merkitystä osana Lapuan Keskuskoulun miljöötä ja kansakoulun rakentamisen historiaa. Sen sijoittuminen Koulukadun varteen, Lapuan tuomiokirkkoon johtavan sisääntulotien varrelle, tekee siitä merkityksellisen myös Lapuan kirkonkylän valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön välillisesti liittyvänä kohteena. Puukoulu on suojeltava ensisijaisesti maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Lapuan kaupungin tulee huolehtia, että rakennuksen käyttö ja kunnossapito ratkaistaan sen kulttuurihistoriallisen arvon ja kaupunkikuvallisen merkityksen säilyttävällä tavalla siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 118 §:ssä säädetään. Museovirasto ilmoittaa kantanaan, ettei Puukoululle tule myöntää purkulupaa.

Lapuan kaupunginhallitus on lausunnossaan 8.2.2005 toistanut aikaisemmin toteamansa. Lisäksi kaupunginhallitus on todennut, että Puukoulun tiloja on viimeksi remontoitu 1980-luvun alkupuolella, ja rakennusta on korjattu sisäpuolelta jossain määrin vuonna 1999. Tilojen on työterveyden tarkastuksessa lokakuussa 2001 todettu vaativan merkittäviä korjauksia, jotta nykyisen käytön tarpeet voitaisiin turvata.

Kaupungilla on vireillä keskuskoulun peruskorjaushanke, joka aloitetaan viimeistään vuoden 2006 alussa. Hankkeen toteuttamiseen vaikuttaa se, voidaanko toimenpitekiellon kohteena oleva rakennus purkaa vai ei. Erityisesti asia vaikuttaa piha-alueen suunnitteluun. Koululla ei ole käytettävissä pallokenttää. Pallokenttänä käytetään jäähallin piha-alueita, joka tullaan asfaltoimaan eikä sen käyttö pallokenttänä tämän jälkeen ole mahdollista samalla tavoin kuin aikaisemmin.

Keskuskoulun suunnittelutoimikunnan kokouksessa 11.6.2004 on todettu: "keskuskoulun peruskorjauksen suunnittelun näkökulmasta Puukoulun tiloja ei tarvita opetuskäyttöön, vaan toiminnallisesti on parempi, että tietyin sovituksin peruskorjauksessa keskitytään päärakennuksen rakennusmassaan. Mikäli Puukoulua ei peruskorjata, siirtyvät kotitalousluokka, mikäli sille on tarvetta, ja esiopetus Jokilaakson tiloihin. Kouluterveydenhoitajan ja koulupsykologin tilat tulevat päärakennukseen."

Kaupungin suhtautumisessa vanhojen rakennusten suojelemiseen pääsääntönä on ollut nimenomaan vanhojen arvokkaiden rakennusten suojeleminen, esimerkiksi Vanhan Paukun alueella on kunnostettu ja tullaan kunnostamaan kaikki muut rakennukset paitsi ruokalarakennus. Lapuan kaupunki edellyttää, että asia ratkaistaan mahdollisimman pian.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Kaupungin keskustassa, Keskuskoulun pihassa sijaitseva Puukouluna tunnettu opettaja-asuntola on valmistunut 1920-luvun lopulla. Rakennuksen on suunnitellut rakennusmestari Viljo Mäkelä. Kaksikerroksisen hirsirakennuksen ensimmäisessä kerroksessa oli kaksi keittiön ja kolmen huoneen asuntoa, toisessa kerroksessa kolme keittiön ja kahden huoneen asuntoa. Rakennus toimi asuntolana 1960-luvun lopulle saakka. Nykyisin Puukoulu on pääosin neuvolan ja kouluterveydenhoidon käytössä.

Museoviraston lausunnon mukaan entinen opettaja-asuntola muodostaa merkittävän kerrostuman Lapuan Keskuskoulun ympäristössä ja on osa paikallista sivistyshistoriaa. Rakennus on edustava esimerkki aikansa koulurakentamisesta. Museovirasto katsoo, että rakennus tulee säilyttää.

Alueella on voimassa 12.6.2000 kaupunginhallituksen vahvistama asemakaava. Kaavassa rakennusta ei ole merkitty suojeltavaksi.

Asiassa saadun selvityksen mukaan rakennuksella on rakennussuojelulain 2 §:ssä tarkoitettua kulttuurihistoriallista merkitystä, ei kuitenkaan huomattavaa valtakunnallista merkitystä. Tämän vuoksi ja koska kohteen säilyttäminen voidaan riittävästi turvata maankäyttö- ja rakennuslain säädösten nojalla asemakaavalla, ympäristökeskus päätti olla suojelematta ns. Puukoulua.

VALITUS

Nurkkakivi ry on 3.11.2006 ympäristöministeriöön saapuneessa valituksessaan pyytänyt ympäristöministeriötä kumoamaan Länsi-Suomen ympäristökeskuksen päätöksen ja määräämään Lapuan Puukoulun suojeltavaksi rakennussuojelulain nojalla.

Lapuan Puukoulu ja koko Siirilän koulukeskus kuuluvat Etelä-Pohjanmaan maakunta-kaavaan sisältyvään maakunnallisesti merkittävien kohteiden luetteloon. Paikallisesti Puukoulu on Lapuan koululaitoksen historiaa. Yhtenä harvoista rakentamisaikaansa edustavista julkisista puurakennuksista se pitää merkittävällä tavalla yllä Lapuan identiteettiä ja lapualaista kotiseututunnetta. Paikka Lapuan tuomiokirkkoon johtavan sisääntulotien varrella tekee Puukoulusta merkityksellisen myös Lapuan kirkonkylän valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön välillisesti liittyvänä kohteena.

Koulukadun ilmeelle Puukoulun merkitys on korvaamaton. Rakennuksen purkaminen muuttaisi Lapuan tuomiokirkkoon johtavan sisääntulotien luonnetta olennaisesti. Kadun pohjoislaitaa reunustaisi purkamisen jälkeen vain epämääräinen kahdesta koulupihaa ja niiden välisestä "ei kenenkään – maasta" muodostuva aukio ja itse katu menettäisi hahmonsaa. Koulun piha menettäisi suojaisen ilmeensä ja näkyvän viestin menneiltä sukupolvilta nousevalle polvelle.

Rakennussuojelulain 3 §:n 2 momentissa mainittu ehto, jonka mukaan rakennus voidaan suojella asemakaava-alueellakin rakennussuojelulain nojalla "milloin rakennuksen säilymistä ei voida riittävästi turvata rakennuslain säännösten nojalla" täyttyy, sillä Lapuan kaupungilla ei ole vähintäkään aietta suojella Puukoulua asemakaavalla.

LAUSUNNOT YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE

Lapuan kaupunginhallitus on lausunnossaan 21.8.2008 todennut, että Museovirasto on huomioinut Lapuan kaupungin näkemyksen tuomiokirkon ympäristön kulttuuriympäristökohteesta, johon ei sisälly Koulukatu 6, tilalla Kansakoulutontti RN:o 6:21 sijaitseva ns. Puukoulu.

Länsi-Suomen ympäristökeskus on lausunnossaan 8.10.2008 viitannut päätökseensä, sen perusteluihin ja päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Ympäristöministeriö hylkää Nurkkakivi ry:n Länsi-Suomen ympäristökeskuksen päätöksestä tekemän valituksen eikä muuta ympäristökeskuksen päätöksen lopputulosta.

Perustelut

Asiassa saadun selvityksen perusteella Lapuan kaupungissa, osoitteessa Koulukatu 6, tilalla Kansakoulutontti RN:o 6:21 sijaitsevaa ns. Puukoulua voidaan pitää kulttuurihistoriallisen merkityksensä vuoksi sellaisena kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämiseksi suojeltavana kohteena, jota rakennussuojelulain 1 ja 2 §:ssä tarkoitetaan. Entinen opettajien asuntola muodostaa merkittävän kerrostuman Lapuan keskuskoulun ympäristössä ja on osa paikallista sivistyshistoriaa.

Rakennussuojelulain 3 §:n 1 momentin mukaan rakennussuojelusta asemakaava-alueella säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Asemakaava-alueella rakennus voidaan määrätä suojeltavaksi rakennussuojelulain nojalla vain, milloin siihen on rakennussuojelulain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä.

Koska rakennuksen säilyttäminen ja suojelu voidaan selvittää maankäyttö- ja rakennuslain säännösten nojalla asemakaavassa, sen suojelemiseen rakennussuojelulain nojalla ei ole perusteita.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Rakennussuojelulaki 1, 2, 3 ja 23 §.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus saadaan tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntoministeri

Jan Vapaavuori
Jan Vapaavuori

Vanhempi hallitussihteeri

Satu-Kaarina Virtala
Satu-Kaarina Virtala

LIITE Valitusosoitus

PÄÄTÖS Nurkkakivi ry, c/o Risto Jalava, Tikantie 9, 62100 Lapua (tiedoksisaantitodistuksin)

PÄÄTÖSJÄLJENNÖS (tiedoksisaantitodistuksin)
Lapuan kaupunginhallitus, Valtuustontie 8, 62100 Lapua

TIEDOKSI

Etelä-Pohjanmaan kotiseutu- ja museoyhdistys r.y. c/o Risto Käsälä, Törnäväntie 23,
60200 Seinäjoki

Etelä-Pohjanmaan elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 262, 65101 Vaasa

Museovirasto, PL 913, 00101 Helsinki

Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo, Törnäväntie 23, 60200 Seinäjoki